

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep

0030 Oslo

Trondheim 12.8.2014

Høring Gjennomgang av Norsk kulturråd

Museene i Sør-Trøndelag AS, MiST takker for muligheten til å komme med innspill til Rapport om Gjennomgang av Kulturrådet, levert til Kulturdepartementet fra utredningsgruppen 2.juni 2014. MiST har dessverre ikke hatt mulighet til å legge frem rapporten for styret, da frist for tilbakemeldinger er satt før vårt neste styremøte 4/9. De innspill som her legges frem er derfor utarbeidet administrativt.

MiST vil konsentrere innspillene om Norsk kulturråds rolle overfor museene og peke på hvilke endringer som det norske museumslandskapet har vært i gjennom, samt hvilke konsekvenser det bør få for den fremtidige organiseringen og oppgavefordelingen.

Kap. 6 Hensiktsmessig organisering av direktoratsoppgaver

Pkt 6.1 Utviklings- og forvaltningsoppgaver på arkiv- og museumsfeltet

Vi støtter utredningsgruppens konklusjon om at museumsenhetene har blitt langt mer økonomisk robuste, og styring og ledelse er profesjonalisert. Vi har også fått styrket vår egen utviklingskraft gjennom større faglige miljøer på tvers av organisasjonene. I MiST har vi både etablert en felles administrasjon og en felles utviklingsenhet. Sistnevnte har fått ansvar for å være pådrivere og koordinere store felles utviklingsprosjekter innen Samlingsforvaltning, Forskning, Formidling og andre større utviklingsprosjekter (Fornyning).

Vi er også enige i at de større konsoliderte museene etter hvert utgjør selvgående systemer som kommuniserer seg i mellom om faglige problemstillinger. Dette var jo ett av målene med museumsreformen og gjennom de nasjonale museumsnettverkene er det etablert en god struktur for samhandling mellom museene på landsbasis. Et eksempel på dette er etableringen av Museums IT AS, hvor fem av landets største museer har gått inn med eierskap.

Når det gjelder øvrig innhold i kap.6.1 savner vi en redegjørelse om hvilke konsekvenser ny organisering av museene har fått for overordnede forvaltningsorgan. MiST er et aksjeselskap med eierskap fra Sør-Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune, Rissa kommune, Orkla og Meldal kommune, Hitra kommune, Røros kommune og 7 museumsstiftelser. Vi har et kompetansesammensatt styre som vedtar Mål- og strategiplan og som rapporterer måloppnåelse til eierne i Generalforsamling, samt har dialog med eierne gjennom eiermøter.

Den organisatoriske endringen i museene burde ha blitt omtalt og redegjort for i rapporten, da dette i stor grad påvirker behovet for en statlig faginstans. Vår viktigste finansieringskilde er fortsatt tilskudd over statsbudsjettet, men vi har også store tilskudd fra regionen og fra kommunene. Hvordan styringsdialogen mellom disse nivåene skal foregå fremover er ikke omtalt i rapporten og vi mener at dette skaper uklarheter i forhold til de anbefalinger som utredningsgruppen har kommet frem til. MiST vil her vise til Norsk Kulturråds egen rapport «Organisering av museene» (2013), som har avdekket en rekke kunnskapshull og forskningsbehov om de norske museene etter konsolideringen.

MiST støtter Utredningsgruppens konklusjoner i forhold til vurdering om eventuelt å flytte museumsfeltet til Riksantikvaren eller Norsk lokalhistorisk institutt.

Vi reagerer på setningen; « Med bakgrunn i at det fremdeles **gjenstår en god del utviklingsarbeid i museumssektoren**». Vi undrer om utredningsgruppen virkelig mener dette? Vi anser at **utviklingsarbeid er en kontinuerlig prosess** som alltid skal ha største prioritet.

Kap. 7 Spørsmålet om deling av Kulturrådet

Vi støtter de mange innspill som er kommet til Kulturrådet om at rollen til Kulturrådet er blitt utfordret når ABM-utvikling ble splittet og museumsfeltet ble overført til Kulturrådet. Dette burde ha blitt grundigere vurdert da ABM-utvikling ble overført til Kulturrådet. Vi setter stor pris på mindretallsmerknaden fra utredningsgruppens medlem Sigrid Røyseng, som tydeliggjør at i maktfordelingsperspektiv representerer armlengdesoppgaver og direktoratsoppgaver prinsipielt forskjellige funksjoner. Vi er enige i at både armlengdesoppgavene og direktoratsoppgavene spiller viktige og legitime roller i kulturpolitikken, og at disse oppgavens funksjon best blir realisert om det er et tydelig skille mellom dem. Det vises også til Løken-utvalgets rapport som går grundig i gjennom prinsippet om armlengdes avstand.

Etter at splittelsen av Arkiv, Bibliotek og Museum er et faktum, innser vi at etablering av et eget direktorat for museumsfeltet kanskje ikke er realistisk. Vi kjenner ikke alle deler av fagadministrasjonens direktoratsoppgaver per i dag, men vi tillater oss likevel å fremme et nytt og alternativt forslag på organisering av disse, slik at Kulturrådet kan beholde sin fulle integritet som et armlengdes avstand organ.

Forvaltning av museene

Museumsreformen har ført til at antall museer, som får støtte over statsbudsjettet er kraftig redusert. I det nasjonale museumsnettverket, post 70 i budsjett 2014 er det til sammen 65 museer. Under post 78 er det 3 museer og prisen Årets museum, som får midler. Øvrige overføringer på Kap. 328, post 78 går til historiske fartøy og midlertidige prosjekter.

Erfaringer viser at noen museer har årlige budsjettmøter direkte med departementet, hvor andre har et sterkt ønske om dette. Vi mener at hele prosessen omkring rapportering om måloppnåelse og budsjettsøknad bør tilbakeføres til Kulturdepartementet. Museene er et verktøy i den nasjonale kulturpolitikken og det er derfor naturlig at forvaltningsoppgaven tillegges departementet. Egne styrever og generalforsamlinger har ansvar for måloppnåelse, og styringsdialogen i museene skal ligge her.

Det vises for øvrig til Kulturutredningens kap. 14, som peker på kulturinstitusjonenes samfunnsrolle. Utvalgets anbefaling er at det skal formuleres et dokument som beskriver institusjonenes samfunnsoppdrag, og at dette legges til grunn for konkrete mål og strategier. Utredningen viser til at det «bør tilstrebes at kulturinstitusjonenes samfunnsoppdrag gjøres offentlig kjent gjennom mediene, og at dokumentene får preg av å være en «kontrakt» mellom kulturinstitusjonene og den interesserte offentligheten.»

Utredningen peker på de store «kulturinstitusjonene», som teatre, orkestre og museer, som er faste poster på statsbudsjettet». Vi mener at på lik linje som de andre store kulturinstitusjonene skal museene ha en direkte kontakt med de kulturpolitiske prosessene som legges i Kulturdepartementet.

Det vises også til St.meld. nr. 49, pkt. 10.3 hvor det siteres; « Fra statlig side er det viktig å fremheve at selv om de ulike institusjonene både har en tung lokal og regional forankring, har de også nasjonal betydning og bør derfor inngå i et nasjonalt fagfellesskap. At departementet samhandler direkte med de aktuelle institusjonene, er med på å understreke det nasjonale samhandlingsperspektivet, som det er ønskelig at institusjonene utvikler.»

Vi anbefaler at post 70 Det nasjonale museumsnettverket, dvs. årlig rapportering og budsjettsøknad for drift av museene, i sin helhet behandles av Kulturdepartementet.

Utvikling av museene

Museene i Norge har gjennomgått betydelige omstruktureringer de siste årene. Mye har handlet om konsolidering, altså en omorganisering av museumsfeltet. Det er viktig å poengtere at organisering ikke er et mål i seg selv, men et middel for å oppnå mål. Gjennom større faglige interne nettverk er det nå museenes oppgave å utvikle og styrke den faglige

dimensjonen. I dette arbeid trengs det gode planer, prioritering av interne ressurser, både menneskelige og økonomiske, og sist men ikke minst søkbare midler som kan bidra til å løfte prosjektene.

Museene skal selv ta hovedansvaret for å styrke den interne faglige aktiviteten, innen forvaltning, forskning, formidling og fornying. I tillegg trengs det en sentral aktør som:

- I samarbeid med museene administrerer og utvikler felles kompetanseutviklingsprogram for museene
- I samarbeid med museene utvikler og stimulerer til nytenkning innen læring og formidling
- I samarbeid med museene utvikler felles standarder for samlingsforvaltning
- I samarbeid med museene styrker den digitale utviklingen
- I samarbeid med museene utvikler program for stimulering av forskning i museene
- Er i jevnlig dialog med museene for å «ta pulsen» på museenes behov og fremme disse overfor departementene
- Er pådrivere og sørger for at de faglige museumsnettverkene fungerer
- Samordner og informerer om de ulike utviklingstiltakene/-arbeidet i museene
- Saksbehandler søknader om utviklings- og sikringsmidler fra museene
- Er pådrivere for gode rammebetingelser for museene
- Samordner museumsstatistikk
- Utvikler bedre verktøy for rapportering, f.eks. med vekt på kvalitative analyser
- Utvikler gode ordninger med BONO, TONO m. flere for museene
- Er Kulturdepartementets faglige rådgivere i forhold til museumspolitik

MiST mener at den sentrale utviklingsaktøren innen museumsfeltet fortsatt bør være organisert som en del av Kulturrådet. Gjennom å skille mellom forvaltning og utvikling vil utfordringene knyttet til blanding av de to rollene bli løst (les forenklet). Dersom ansvar for Post 70 overføres til Kulturdepartementet (altså de «årlige faste driftsmidlene»), kan Kulturrådet videreutvikle rollen som museenes overordnede utviklingsorgan. Det vil heller ikke være nødvendig med en navneendring av Kulturrådet, som for øvrig er et godt og innarbeidet begrep.

For museene er det svært viktig at potten med søkbare utviklingsmidler blir styrket og at søknadene blir faglig vurdert innenfor armlengdes avstand prinsippet. Vi foreslår derfor at 'Faglig utvalg for kulturvern' får endret sitt mandat og blir et 'Faglig utvalg for museumsutvikling og kulturvern'. Vi foreslår at utvalget får ansvar for å behandle søknader både innenfor post 55 og post 77, slik at museenes søknader blir tildelt av det faglige utvalget og på den måten blir gjort mer transparent. Vi foreslår at prinsippet om kun en søknadsfrist per år fjernes, og at det faglige utvalget behandler søknader flere ganger årlig.

Fagutvalget skal sammen med utviklingsenheten arbeide for at utviklingsmidler til museene og kulturvernet styrkes. Spesielt vil vi fremheve behovet for styrking av søkbare forskningsmidler.

Med den foreslåtte modellen får vi et samlet og funksjonelt Kulturråd som opererer innenfor armlengdes avstand prinsippet og gjennom transparente prosesser. Å skille mellom kunst- og kulturfaglige tema og museenes ansvarsområde er uheldig. Museene har i dag et utstrakt samarbeid med det frie kunst- og kulturfeltet og en videre utvikling av museene hører både hjemme i den nasjonale kulturpolitikken og i den strategiske kulturpolitiske rollen som tillegges Kulturrådet.

Med hilsen

Súzette Paasche

Adm. direktør